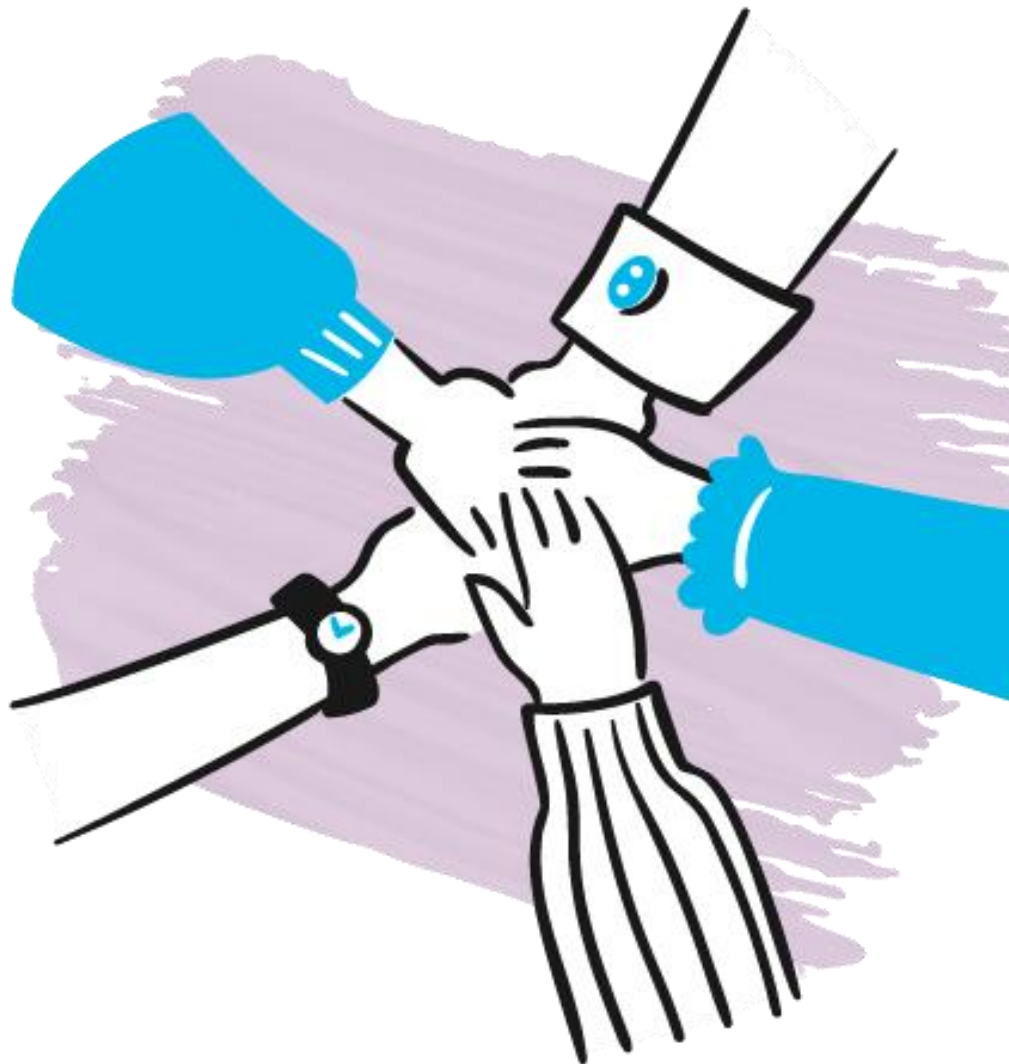

Keski-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Vammaisneuvoston vuosiraportti 2023

16.04.2024

ESIPUHE

Vuotta 2023 voi katsella kohtuullisen tyytyväisin mielin hyvinvointialueen vammaisneuvoston kannalta. Olemme yhdessä saaneet vietyä eteenpäin tärkeinä pitämiämme asioita ja edistäneet asiakaskeskeistä ajattelua organisaatiossa sekä huolehtineet vammaisten henkilöiden arjen huomioimisesta Soiten palvelu- ja hoitoprosesseissa. Taustalla on strateginen valinta esim. arvostava kohtaaminen ja osallisuus ovat Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten arvoja. Toiminta on arvostettua ja asiakas-, potilas- sekä asukasosallisuutta halutaan edelleen kehittää ja palveluprosesseja uudistaa esim. integraatiota hyödyntäen. Tämä on näkynyt vahvasti esim. tulevaisuuden sotekeskuksen valmistelussa.

Vammaisneuvosto on virallinen vaikuttamistoimintaelin, jonka jäsenet on valittu alueen kahdeksasta kunnasta. Neuvosto on ollut aktiivinen ja keskustelevala. Vuoden aikana vammaisneuvosto on antanut monia kehittämis ehdotuksia toimi-, palvelu- ja vastuualueille palveluiden ja palveluprosessien kehittämiseen.

Toimintasäännön mukaan asiakasraati kokoontuu 4 – 6 kertaa vuodessa. Raportointivuonna 2023 vammaisneuvosto kokoontui neljä kertaa. Ensimmäisessä ja toisessa kokouksessa puheenjohtajana toimi Anders Nyberg ja kolmannessa ja neljännessä kokouksessa Vuokko Möttönen. Vammaisneuvosto käsitteli kokouksissaan 37 pykälää. Kokoukset ovat olleet lähtökohtaisesti fyysisiä, mutta kokoukseen on voinut osallistua myös Teamsin välityksellä. Neljän kokouksen lisäksi oli Teamsillä kolme vaikuttamistoimielinten yhteistä iltakoulua (16.2, 3.5 ja 23.11.2023). 22.8.2023 kokous oli yhteiskokous asiakasraadın kanssa, jolloin päästiin vielä syvemmälle vammaisten henkilöiden arjessa selviytymisen varmistamisessa.

Klart vi kan

16.04.2023

Jussi Salminen
Osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö

1. Vammaisneuvoston taustaa

Hyvinvointialueet ovat monella mittapuulla Suomen kaikkien aikojen suurin uudistus, joka koskee kansalaisille ja asiakkaille tärkeitä terveyden ja turvallisuuden palveluita. Tavoitteena on, että kaikki saavat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä palo- ja pelastustoimen palvelut laadukkaasti ja yhdenvertaisesti. Uudistuksessa kansalaisten vaikutusmahdollisuudet korostuvat ja lisääntyvät.

Laki hyvinvointialueesta linjaa vahvasti osallistumista. Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä (29 §).

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan lain mukaan edistää erityisesti (29 §):

1. järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asiakasraateja;
2. selvittämällä asukkaiden ja hyvinvointialueella säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
3. valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin;
4. suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
5. järjestämällä mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun;
6. tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosääntö on vahvistettu 7.3.2022 olleessa hyvinvointialueen valtuustossa. Hallintosäännön kolmannessa luvussa todetaan meidän alueemme vaikuttamistoimielimet, joita ovat:

- alueneuvottelukunta
- nuorisovaltuusto
- vanhusneuvosto
- vammaisneuvosto
- asiakasraati

Vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella.

Vaikuttamistoimielimillä on tärkeä rooli hyvinvointialue-demokratiassa. Ne kuitenkin edustavat vain osaa hyvinvointialueen asukkaista, ja niiden jäsenten valinta kunnallisista vaikuttamistoimielimistä kasaa osallistumis-, edustamis- ja vaikuttamismahdollisuuksia varsin harvalukuiselle joukolle. Hyvinvointialueen demokratia- ja osallisuustyön tavoitteena tulee olla mahdollisimman laajan asukasosallistumisen ja vaikuttamisen mahdollistaminen ja tukeminen. Alueilla tarvitaan monenlaisia osallistumisen paikkoja, joissa kuka tahansa saa äänensä kuuluviin. Demokraattisen uudistuksen onnistuminen edellyttää joustavasti ja laajasti ihmisten palautteen ja panoksen hyödyntämistä heidän lähipalvelujensa jatkuvassa kehittämistyössä. Näihin tavoitteisiin vammaisneuvosto yhdistettynä sähköiseen palautekanavaan antaa hyvän mahdollisuuden.

Hyvinvointialueella tarvitaan edustuksellisia ja suoria osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Edustuksellista vaikuttamista on esimerkiksi äänestäminen hyvinvointialuevaaleissa, asettuminen ehdokkaaksi hyvinvointialuevaaleissa sekä osallistuminen hyvinvointialueelle perustettavien vaikuttamistoimielinten toimintaan. Suoria osallistumismuotoja voivat puolestaan olla esimerkiksi aloitteiden tekeminen, osallistuminen yhteistyötilaisuuksiin ja asiakasraateihin, osallistuminen palvelujen kehittämiseen sähköisen alustan kautta, kokemusasiantuntijana ja kehittäjäasiakkaana toimiminen, kyselyihin vastaaminen ja palautteen antaminen.

2. Vammaisneuvoston valinta ja kokoonpano

Laissa määrätään, että aluehallituksen on asetettava vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi hyvinvointialueen vammaisneuvosto. Vaikuttamistoimielinten jäsenet valitaan hyvinvointialueen kunnissa toimivien vastaavien toimielinten jäsenistä siten, että kustakin kunnasta valitaan vähintään yksi edustaja. Lisäksi vaikuttamistoimielimiin voidaan valita muita henkilöitä. Aluehallituksen on huolehdittava vaikuttamiselinten toimintaedellytyksistä.

Keskipojanmaan hyvinvointialueen vammaisneuvostoon valittiin kaikkiaan 10 jäsentä, joista kolme Kokkolasta ja muista alueen kunnista yksi edustaja. Lisäksi aluehallituksen kaksi edustajaa.

Nyberg Anders, puheenjohtaja

Koskimaa Esa, jäsen

Möttönen Vuokko, varapuheenjohtaja

Mäkelä Silvo, jäsen

From Marianne, jäsen

Parkkila Sirpa, jäsen

Konttila Sauli, jäsen

Pollari Taisto, jäsen

Koskela Tiina, jäsen

Törmälehto Asta, jäsen

Lukkarinen Margita, aluehallituksen edustaja

Salminen Jussi, esittelijä

Salo Mauri, aluehallituksen edustaja

Granvik Paul, sihteeri

Vuoden 2023 vammaisneuvoston kokoukset, teemat ja asiantuntijat

- 16.2.2023** **Iltakoulu** vaikuttamistoimielimille;
- yhdenvertaisuus ja kielelliset oikeudet, Yhdenvertaisuusvaltuutettu Kristina Stenman
- vaikuttamistoimielinten rooli, Kuntaliitosta Liisa Jurmu ja Sami Niemi
- nuorisovaltuuston vaikuttamismahdollisuudet, Suomen Nuorisovaltuustojen liitosta Milla Lamminsivu
- 7.3.2023** Toimialueen ajankohtaiskatsaus, toimialuejohtaja Minna Lönnbäck, KotiTV:n formaatti ja ohjelmatarjonta, Hankekoordinaattori Tuula Rannisto, Asiakaslähtöisten palvelujen kehittämisen vuosiraportti 2022, osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen, Taksien saatavuus ja palvelun kehittäminen, kokemusasiantuntija Heikki Mäkelä, kuljetusasiantuntija Virve Karhu ja hankintasihteeri Susanna Leino.
- 27.4.2023** Soiten järjestöavustukset, osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen, Soiten ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelma, hankekoordinaattori Tuula Rannisto ja kehittämissuunnittelija Henri Nevalainen. Info liittyen perustettavaan asiakasraatiin, osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen. Ikäihmisten eli vuonna 2023 80-vuotta täyttäneiden itsenäisyyspäiväjuhla ja Invapaikan saanti Yritystalo Evaldiin, osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen
- 3.5.2023** **Iltakoulu** Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksesta ja suunnitelmasta / kuuleminen, kehittämissuunnittelija Henri Nevalainen.
- 22.8.2023** Yhteiskokous asiakasraadin kanssa. Vammaispalveluiden palveluprosessi, asiantuntijoina kokouksessa palvelualuejohtaja Sari Valkama, palvelualuejohtaja Veronica Joskitt, ostopalvelu- ja valvontapäällikkö Vivan Nyman, johtava sosiaalityöntekijä Lena Aho-Rintamäki, toimialuejohtaja Minna Lönnbäck.
- 1.11.2023** Soiten sosiaali- ja terveystaluneuvonta, kehittäjäkoordinaattori Satu Marjakangas. Polis alustan kautta kysely vammaisille henkilöille, hankekoordinaattori Johanna Lång. Tervia Logistiikan asiakastyöryhmän jäsenen valinta. Jäseneksi valittiin Vuokko Möttönen, kuljetusasiantuntija Virve Karhu.

24.11.2023 **Ilta koulu** ”Sote-keskuksen esittely” ja ”Alueelliseen hyvinvointikertomukseen ja suunnitelmaan liittyvä ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma,” asiantuntijoina kokouksessa arkkitehti Kaisa Härkönen ja tekninen johtaja Pekka Nevanperä sekä hanketyöntekijä Seija Häggdahl.

3. Vammaisneuvoston kehittämis ehdotukset, joita on annettu vuoden 2023 kokouksissa

7.3.2023 Kehittämis ehdotukset:

- korostettiin asiakaskokemustiedon hyödyntämistä palvelujen ja palveluprosessien kehittämisessä. Asiakaskokemuksen yhteys Soiten strategiaan tavoitteisiin ja niiden mittareihin. Korostettiin seuraavia asioita; palvelun saatavuus, saavutettavuus ja esteettömyys, asiakkaan kohtaaminen ja kohtelu, asukkaiden ja asiakkaiden osallisuus ja toimijuus, kansalais- ja asiakaspalautetiedon hyödyntäminen palvelujen kehittämisessä, asukkaan ja asiakkaan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja omahoito.
- henkilökohtaisen avun saaminen edellyttää ostopalveluiden lisäksi myös omaa toimintaa, jotta palvelun saaminen varmistuisi vielä paremmin myös erityistilanteissa.
- omaishoidon vapaiden tarkoituksenmukaisen ja viihtyisän toteuttamisen varmistamiseksi kiinnitettävä huomiota omaishoidettavien yksilöllisiin tarpeisiin.

27.4.2023 Kehittämis ehdotukset:

- Asiakasraadin perustaminen. Vammaisneuvosto edellytti laaja-alaisen ja monipuolisen raadin perustamista. Myös vammaisten henkilöiden saamista mukaan pidettiin ensiarvoisen tärkeänä.
- Puollettiin 80-vuotta täyttävien juhlan järjestämistä, koska se edistää ikäystävällisyyttä ja arvostaa vanhoja ihmisiä.
- Kiitettiin Kokkolan Teollisuuskylä Oytä, koska se järjesti Yritystalo Evaldin pihaan Invapaikan.

22.8.2023 Kehittämis ehdotukset (Soiten asiakasraati ja vammaisneuvosto)

- Selkeyttä Soiten internetsivustolle palveluiden löytämiseksi.
- Hylkypäätöksen saaneille asiakkaille ohjausta muiden, vastaavien palveluiden piiriin.
- Asiakkaalle on haastavaa arvioida omaa toimintakykyä. Moniammatillinen tiimi ja läheisten yhteistyön kehittäminen toimintakyvyn ja palveluntarpeen arvioinnissa.

Keski-Pohjanmaan
hyvinvointialue

- Palveluntuottajan tulee tietää asiakkaan palvelutarve ja vastata siihen. Kehitetään koulutusta tätä varten ja käytetään eri potilasjärjestöjen laatimaa materiaalia koulutuksessa.
- Henkilökohtaisen vapaa-ajan avustajan osaamiseen ja asenteeseen tulee kiinnittää huomiota. Avustajien määrä olisi hyvä lisätä ja heille antaa koulutusta.
- Kuljetuspalvelut eivät toimi. Onko riittävästi takseja? On tilanteita, jolloin apua/palvelua tarvitseva asiakas ei saa palvelua tai jää heitteille. Kyytikeskukselle olisi hyvä perustaa erillinen numero, johon pulaan joutunut asiakas voisi soittaa yhteyden puhelimitse ko. tilanteissa.
- Paikalliset taksiyrittäjät on hyvä ottaa mukaan kuljetuspalveluiden kehittämiseen tiedonkulun ja palvelun parantamiseksi.
- Tulee kiinnittää huomiota omaisten jaksamiseen ja tukea heitä.
- Neuvosto korosti tiedottamisen ja osallistamisen merkitystä hyvinvointialueen kehittämisessä. Hyvinvointialueen tiedottaminen sosiaalisessa mediassa toteutuu todella hyvin. Pyydettiin kiinnittämään huomiota tiedotettaessa alueen asiakasryhmiin, jotka eivät ole mukana sosiaalisessa mediassa tai muuten saavuta riittävästi informaatiota.

1.11.2023 Kehittämis ehdotukset:

- Soiten sosiaali- ja terveyspalveluneuvontaa pidettiin erinomaisena alueen asukkaita palvelevana palvelumuotona, koska sieltä saa neuvontaa ja ohjausta itsensä tai läheistensä hoitoon ja palveluihin. Vammaisneuvosto puolsi toiminnan pysyvää jatkoa, koska se auttaa asukkaita sekä potilaita palvelun löytämisessä ja ohjautumisessa oikeisiin paikkoihin ja palveluihin.
- Neuvosto merkitsi vammaisia henkilöitä koskevan Polis kyselyn tämänhetkisen tilanteen tiedoksi ja evästi asian jatkovalmistelussa.
- Käytiin keskustelua kyydityspalvelun kehittämisestä, valittiin edustaja Tervia Logistiikan asiakastyöryhmään ja evästettiin häntä.

4. Katse tulevaisuuteen

Vammaisneuvosto toivoo, että toimintavuonna 2024 toimi-, palvelu- ja vastualueet hyödyntäisivät toiminnassaan vammaisneuvoston monipuolista käytännön kokemusta palveluista- ja palveluprosesseista. Vammaisneuvosto edellyttää, että jatkossakin neuvostolle annettaisiin mahdollisuus vaikuttaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa hyvinvointialueen suunnittelu- ja kehittämistyöhön, vaikka taloudellinen tilanne on erittäin haasteellinen.

Yhdessä enemmän!